

ראש השנה – זמן תשובה? אז איפה זה בתפילה?

הקדמה

<u>ויקרא כ"ג/כ"ד</u>	<u>במדבר כ"ט/א</u>
דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש :	ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם :
<u>רש"י</u> - זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל :	

משנה, מסכת ראש-השנה א/ב

בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים ל"ג) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים :

מקור - ראש השנה כיום הדין

מסכת ראש-השנה י"ח עמוד א'

בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון. מאי כבני מרון? הכא תרגימו כבני אמרנא. ריש לקיש אמר : כמעלות בית מרון. (אמר) רב יהודה אמר שמואל : כחיילות של בית דוד. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן : וכולן נסקרין בסקירה אחת. אמר רב נחמן בר יצחק : אף אגן נמי תנינא + תהלים לג+ היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם.

הרמב"ם, הלכות תשובה ג/ד

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה...

רמ"א, שולחן ערוך סימן תקפ"א/סעיף א

נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים. הגה : ומנהג בני אשכנז אינו כן... ועומדים באשמורות לומר סליחות ביום א' שלפני ר"ה ; ואם חל ראש השנה ב' (או ג'), אז מתחילין מיום א' שבוע שלפניו. ואבל אסור לצאת מביתו כדי ליכנס לבה"כ לשמוע הסליחות, מלבד בער"ה שמרבים סליחות יכול האבל ליכנס לבית הכנסת.

לא נמצא בתפילה

רמב"ם, סדר התפלות, נוסח הברכות האמצעיות

... ב אלהינו ואלהי אבותינו מלוך על כל העולם כולו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר רוח ונשמה באפו ייי וכו' קדשנו כו', ברוך אתה יי מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון.

בשבת - עוד יותר זוסר

ירושלמי שבת ט"ו/ג

תני : אסור לתבוע צרכיו בשבת. רבי זעורה שאל לר' חייה בר בא מהו מימר רעינו פרנסינו? אמר ליה טופס ברכות כך הן.

הרמ"א, שולחן ערוך, או"ח, רפ"ד/ז

ונוהגין לומר יקום פורקן ואין בזה משום איסור תחינה בשבת

רמ"א, שולחן ערוך, תקפ"ד/א

הגה : ונוהגין לומר אבינו מלכנו על הסדר, ואם הוא שבת אין אומרים אותו (ר"ן פ"ב דר"ה ור"ב"ש סימן תקי"ב).

"אני" לא עומד לדין על עצמי בלבד...

שולחן ערוך, או"ח, תקצ"א/ד-ה

אומרים עשרה פסוקים של מלכיות, וי' של זכרונות, וי' של שופרות בכל ברכה; ג' מהם של תורה, ג' של כתובים, ג' של נביאים... וא"א פסוק במלכיות, ולא בזכרונות ולא בשופרות, של פורעניות של ישראל; וא"א פסוק זכרונות של יחיד.

רש"י [שם ר"ה י"ח].

"וכבני מרון" - כבני חיילות של מלך, מרון - לשון מרות ואדנות, וכך היו מונין אותם יוצאים זה אחר זה, בצאתם למלחמה.

מסכת ראש השנה ט"ז עמוד ב'

אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים - תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה.

מסכת קידושין מ עמוד א-ב

ת"ר לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת - אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת - אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה,

מסכת ראש-השנה ט"ז עמוד א'

אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה - בשופר. אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

הרמב"ם, הלכות תשובה ג/ד

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו... לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה...